

Lekcja 3

Dialogi i słownictwo

■ *Dialog 1*

Rocco: Helga, tu sei tedesca, vero?

Helga: Sì, sono tedesca.

Rocco: Allora sicuramente a pranzo prendi sempre molte patate, ho ragione?

Helga: Dai, è vero che sono tedesca, ma non prendo molte patate a pranzo!

- Helga, jesteś Niemką, prawda?
- Tak, jestem Niemką.
- A więc na pewno na obiad jesz zawsze dużo ziemniaków, mam rację?
- No coś ty! To prawda, że jestem Niemką, ale nie jem dużo ziemniaków na obiad.

■ *Dialog 2*

Milena: Roberto, stasera metti la cravatta rossa o la cravatta blu?

Roberto: Stasera metto la cravatta blu. E tu invece metti il vestito bianco o la gonna gialla?

Milena: Metto il vestito bianco perché è così elegante, no?

Roberto: Sì, hai ragione, il vestito bianco è molto elegante, e poi ti sta molto bene.

- Roberto, dziś wieczorem zakładasz (ten) czerwony krawat, czy (ten) niebieski?
- Dziś wieczorem zakładam (ten) niebieski krawat. A ty zakładasz (tę) białą sukienkę czy (tę) żółtą spódniczkę?
- Zakładam (tę) białą sukienkę, bo ona jest taka elegancka, nieprawdaż?
- Tak, masz rację, (ta) biała sukienka jest bardzo elegancka, a poza tym bardzo ci pasuje.

■ Dialog 3

Carlo: Scusate, ragazzi, bevete molti caffè al giorno?

Sandro: No, è vero che siamo italiani, ma non beviamo molti caffè al giorno.

Carlo: E che cosa bevete allora?

Sandro: Beviamo soprattutto molti bicchieri di acqua minerale.

- Przepraszam, chłopcy, pijecie dużo kawy (*dosł.* wiele kaw) dziennie?
- Nie, to prawda, że jesteśmy Włochami, ale nie pijemy dużo kawy (*dosł.* wielu kaw) w ciągu dnia.
- A więc co pijecie?
- Pijemy przede wszystkim wiele szklanek wody mineralnej.

■ Słownictwo

---

allora	więc
sicuramente	na pewno
prendere	brać
prendere a pranzo	jeść na obiad
una patata	ziemniak
molte patate	dużo ziemniaków
mettere	zakładać
il vestito bianco	(ta) biała sukienka
la gonna gialla	(ta) żółta spódniczka
stare bene a qualcuno	pasować <i>komuś</i>

bere	pić
un caffè	kawa
molti caffè al giorno	dużo kawy (<i>dosl.</i> wiele, dużo kaw) dziennie
è vero che ..., ma ...	to prawda, że/chociaż/pomimo że..., ale...
un bicchiere d'acqua minerale	szklanka wody mineralnej

Gramatyka

■ II grupa czasowników **-ere**

Do II grupy czasowników należą te czasowniki, które w bezokoliczniku mają końcówkę **-ere**.

Ogromna większość czasowników II grupy odmienia się w sposób regularny, tzn. do tematu czasownika, który otrzymujemy po odcięciu od bezokolicznika końcówki **-ere**, dodajemy końcówki osobowe:

prendere	
prend-o	prend-iamo
prend-i	prend-ete
prend-e	prend-ono

Tak samo jak **prendere** – *brać, kupować, jeść, pić*, odmieniają się np.: **mettere** – *kłaść, zakładać*, **vedere** – *widzieć*, **vendere** – *sprzedawać*, **rendere** – *oddawać*, **chiedere** – *pytać, prosić*, **rispondere** – *odpowiadać* itd.

Warto zaznaczyć, że II grupa czasowników jest bardziej urozmaicona niż I grupa. Zawiera ona bowiem nie tylko więcej czasowników nieregularnych (np. **bere** – *pić*, **muovere** – *ruszać*), ale przede wszystkim bardzo dużo czasowników ortograficznie regularnych, różniących się jednak wymową

poszczególnych form osobowych, np. **leggere** – czytać, **vincere** – zwyciężać, **conoscere** – znać:

leggere		vincere		conoscere	
legg-o	legg-iamo	vinc-o	vinc-iamo	conosc-o	conosc-iamo
legg-i	legg-ete	vinc-i	vinc-ete	conosc-i	conosc-ete
legg-e	legg-ono	vinc-e	vinc-ono	conosc-e	conosc-ono

Loro leggono molti libri di avventure. – Oni czytają dużo książek przygodowych.

Chi prepara la pizza, vince un telefonino. – Ten, kto przygotowuje pizzę, wygrywa telefon komórkowy.

Loro non conoscono molti americani. – Oni nie znają wielu Amerykanów.

■ Czasownik *bere* – pić

Os.	liczba pojedyncza	liczba mnoga
1.	io bevo ja piję	noi beviamo my pijemy
2.	tu bevi ty pijesz	voi bevete wy pijecie
3.	lui beve lei beve Lei beve on/ono pije ona pije pan/pani pije	loro bevono loro bevono Loro bevono oni/ piją one piją panowie/panie/ państwo piją

Czasownik **bere** to nieregularny czasownik II grupy. Tematem, do którego dodajemy końcówki osobowe, jest w tym przypadku nieregularny temat **bev-**.

Bevi molti bicchieri d'acqua minerale? – Wypijasz dużo szklanek wody mineralnej?

Gli italiani bevono molti caffè al giorno. – Włosi wypijają dużo kaw w ciągu dnia.

■ *Argumentowanie za pomocą **allora** oraz **è vero che ..., ma ...***

Zwróć uwagę na występujące w tej lekcji proste, ale bardzo naturalne dla Włocha i skuteczne sposoby argumentowania:

■ wyrażanie konsekwencji, formułowanie wniosku za pomocą **allora** – *więc*
Siamo italiani, allora prendiamo molti caffè al giorno. – Jesteśmy Włochami, więc wypijamy dużo kaw w ciągu dnia.

Sei tedesco? Allora sicuramente prendi molte patate, no? – Jesteś Niemcem? A więc na pewno jesz dużo ziemniaków, czyż nie?

■ wyrażanie przyzwolenia **è vero che ..., ma ...** – *to prawda, że /choć/pomimo, że..., ale...*

È vero che abito a Roma, ma non sono romano. – To prawda, że mieszkam w Rzymie, ale nie jestem Rzymianinem.

È vero che sono tedesco, ma non bevo molta birra. – To prawda, że jestem Niemcem, ale nie pijam dużo piwa.

■ *Pytanie o ilość i informowanie o ilości za pomocą **quanto, molto, tanto, poco, troppo***

W języku włoskim możemy zapytać o ilość lub ogólnikowo poinformować o ilości odpowiednio za pomocą **quanto** (*ile*) oraz **molto/tanto** (*dużo*), **poco** (*mało*), **troppo** (*zbyt dużo*) + rzeczownik. Choć słowa te tłumaczymy zazwyczaj przysłówkowo, to w języku włoskim są to tzw. przymiotniki nieokreślone (*aggettivi indefiniti*) i jako takie zmieniają końcówkę w zależności od rodzaju i liczby występującego po nich rzeczownika:

r.m. l.poj.	quanto tempo? – <i>ile czasu?</i>	molto/poco/troppo tempo – <i>dużo/mało/zbyt dużo czasu</i>
r.m. l.mn.	quanti amici? – <i>ilu przyjaciół?</i>	molto/pochi/troppi amici – <i>dużo/mało/zbyt dużo przyjaciół</i>
r.ż. l.poj.	quanta cioccolata? – <i>ile czekolady?</i>	molta/poca/troppa cioccolata – <i>dużo/mało/zbyt dużo czekolady</i>
r.ż. l.mn.	quante cravatte? – <i>ile krawatów?</i>	molte/poche/troppe cravatte – <i>dużo/mało/zbyt dużo krawatów</i>

■ Liczba mnoga rzeczowników

Poza pewną liczbą wyjątków liczbę mnogą większości rzeczowników tworzymy najczęściej, zamieniając końcową samogłoskę **-o**, **-e** (a niekiedy też **-a**), na **-i** lub końcową samogłoskę **-a** na **-e**. Niekiedy też pozostawiamy końcówkę bez zmian. Przyjrzyjmy się przykładom:

	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
rzeczowniki rodzaju męskiego	-o , -e , -a libro (<i>książka</i>) insegnante (<i>nauczyciel</i>) poeta (<i>poeta</i>)	-i libri (<i>książki</i>) insegnanti (<i>nauczyciele</i>) poeti (<i>poeci</i>)
rzeczowniki rodzaju żeńskiego	-e , -o (bardzo nieliczne) notte (<i>noc</i>) mano (<i>ręka</i>)	-i notti (<i>noce</i>) mani (<i>ręce</i>)
rzeczowniki rodzaju żeńskiego	-a pizza (<i>pizza</i>) cravatta (<i>krawat</i>)	-e pizze (<i>pizze</i>) cravatte (<i>krawaty</i>)
rzeczowniki niezmiennie zakończone na samogłoskę akcentowaną lub pochodzenia obcego, a także powstałe w wyniku „odcięcia” części słowa (r.ż. i r.m.)	-à , -ù , -è , -ò , -ì ; -i , -spółgłoska città (<i>miasto</i>) virtù (<i>cnota</i>) analisi (<i>analiza</i>) film (<i>film</i>) sport (<i>sport</i>) cinema (r.m. od cinematografo) auto (r.ż. od automobile)	- à , -ù , -è , -ò , -ì ; -i , -spółgłoska città (<i>miasta</i>) virtù (<i>cnoty</i>) analisi (<i>analizy</i>) film (<i>filmy</i>) sport (<i>sporty</i>) cinema auto

Zauważ

Najbardziej **wszelchstronną** końcówką liczby mnogiej rzeczowników jest końcówka **-i**. Przybierają ją w zasadzie wszystkie rzeczowniki, poza rzeczownikami niezmiennymi w ogóle swej formy w liczbie mnogiej oraz poza rzeczownikami rodzaju żeńskiego zakończonymi w liczbie pojedynczej na **-a**.

■ Rodzajnik określony

Jak już wiesz, rzeczowniki pospolite poprzedzane są zazwyczaj rodzajnikiem nieokreślonym lub określonym. W dialogu 2 wystąpiły niektóre z form rodzajnika określonego **il** (r.m., lp) i **la** (r.ż., lp) – **il vestito bianco, la cravatta rossa, la cravatta blu, la gonna gialla**. Formy te sygnalizują, iż przedmiot, o którym mowa, jest już znany odbiorcy. Odbiorca wiedział o jego istnieniu, zanim mówiący odniósł się do tego przedmiotu w swojej wypowiedzi.

Secondo te, metto una gonna o un vestito stasera? – Według ciebie, powinnam założyć (jakaś) spódniczkę czy (jakaś) sukienkę dziś wieczorem?

Metti una gonna, forse la gonna blu! – Załóż (jakaś) spódniczkę, może (te) niebieską!

Il gatto di Eva è simpatico. – Kot Ewy jest sympatyczny. (*Eva ma tylko 1 kota i to właśnie o niego chodzi*)

La tua macchina è tedesca. – Twój samochód jest niemiecki. (*odbiorca zna przecież swój samochód*)

Ćwiczenia

■ Słownictwo

patatine fritte	frytki
un cappuccino	cappuccino
se	jeśli
spesso	często
mai	nigdy
a colazione	na śniadanie
a cena	na kolację
alla settimana	na tydzień
al mese	na miesiąc
durante	przez, podczas
perché?	dłaczego?
chiudere	zamykać

una porta	drzwi
un ragazzo	chłopiec
una ragazza	dziewczyna
una casa	dom
anzi	tu: wręcz przeciwnie
una sigaretta	papieros
un sigaro	cygaro
in televisione	w telewizji
un tesoro	skarb
va bene	w porządku
invece	natomiast

ĆWICZENIE 1. Uzupełnij zdania prawidłową formą czasowników podanych w nawiasach.

1. Paola, stasera _____ la gonna gialla o la gonna blu? (mettere)
2. Lui _____ una pizza e io _____ patatine fritte. (prendere)
3. Livia e Anna _____ spesso Aldo? (vedere)
4. Laura è tedesca, ma non _____ mai birra. (bere)
5. Ragazzi, _____ molti cappuccini al giorno? (bere)
6. Rocco e Eva _____ la casa. (vendere)
7. Perché non _____ a Lucia cosa _____ a cena?
(voi – chiedere, lei – prendere)
8. Carlo, _____ molte insegnanti americane? (conoscere)
9. Se _____, _____ sicuramente un telefonino!
(voi – rispondere, vincere)
10. Loro non _____ mai la porta. (chiudere)

ĆWICZENIE 2. Uzupełnij zdania prawidłową formą słowa podanego w nawiasach.

1. Dario, bevi _____ birre alla settimana? (molto)
2. Luca non prende _____ cappuccini al giorno. (tanto)
3. Ragazze, secondo me, guardate _____ film americani. (troppo)

4. Loro conoscono _____ città americane. (poco)
5. Alessandra, non prendi _____ cioccolata al giorno, per caso? (troppo)
6. Secondo me, Gianni e Biagio prendono _____ birra a pranzo. (troppo)
7. _____ bicchieri d'acqua minerale bevi al giorno? (quanto)
8. _____ birra bevono i tedeschi durante l'Oktobertfest? (quanto)

ĆWICZENIE 3. Utwórz formę liczby mnogiej. Pamiętaj, że rzeczownik i przymiotnik mogą mieć różne końcówki.

1. buona pizza – _____
2. grande città – _____
3. insegnante americana – _____
4. vestito rosso – _____
5. nuovo libro – _____
6. acqua minerale – _____
7. telefonino moderno – _____
8. grande virtù – _____

ĆWICZENIE 4. Odpowiedz na pytania według wzoru. Wyraż informację dotyczącą ilości odpowiednio odmienionym słowem **molto**, **tanto** lub **poco**.

Wzór: – Ma Carlo è tedesco? Allora beve sicuramente molta birra, no?
– Dai, è vero che Carlo è tedesco, ma non beve molta birra. Anzi, beve poca birra.

1. – Ma Helga e Eva sono tedesche? Allora bevono sicuramente molta birra, no?
– Dai, _____, ma _____.
Anzi, _____.
2. – Ma tu sei polacco/a? Allora sicuramente fumi molte sigarette al giorno?
– Dai, _____, ma _____.
Anzi, _____.

3. – Ragazze, ma voi siete americane? Allora guardate sicuramente molti film in televisione, no?
 – Dai, _____, ma _____.
 Anzi, _____.
4. – Ma Jorge è cubano? Allora sicuramente fuma molti sigari, no?
 – Dai, _____, ma _____.
 Anzi, _____.
5. – Ma Ugo e Natalia sono italiani? Allora bevono sicuramente tanti caffè al giorno, no?
 – Dai, _____, ma _____.
 Anzi, _____.
6. – Ma voi siete svizzeri? Allora sicuramente mangiate tanta cioccolata, no?
 – Dai, _____, ma _____.
 – Anzi, _____.

ĆWICZENIE 5. Uzupełnij minidialog rodzajnikiem określonym **il** lub **la**.

- Tesoro, stasera metto _____ cravatta rossa perché è molto elegante, no?
 – Va bene, e io invece, metto _____ vestito giallo e non _____ gonna bianca.

ĆWICZENIE 6. Przetłumacz na język włoski.

1. Ile kaw wypijasz dziennie?
 _____
2. Jeśli teraz odpowiesz, wygrasz nowoczesny telefon komórkowy.
 _____
3. To prawda, że jestem Szwajcarką, ale nie jem zbyt dużo czekolady.
 Wręcz przeciwnie, jadam mało czekolady.
 _____
4. Mamy wielu przyjaciół w Rzymie, ale znamy niewiele dziewcząt.
 _____